

Jag väntar på Slottsbacken

Ni alla kommer att möta mig förr eller senare. Vare sig ni vill det eller inte. Vissa av er möter mig när ni förväntar er det, men för de allra flesta kommer jag oannonserat, oförutsägbart. Vissa hatar mig och tycker att jag är orättvis och det må så vara. Jag tycker inte folk borde ha så mycket åsikter om mig. Jag menar, lev era liv och välkomna mig när jag kommer istället.

Ingen har ännu lyckats undslippa mig, såklart vissa lyckas skjuta upp sitt möte med mig några dagar eller så, men i slutändan kommer jag alltid ändå. För ingen har lyckats fly, i alla fall inte än.

~

Han strosade runt i Stockholm, utan mål och mening som han brukade när han behövde rensa tankarna. Det fanns inget att göra hemma, nåt jobb hade han fortfarande inte lyckats få. Han hade skickat in sitt manus till flera produktionsbolag men fått avslag efter avslag. Det var ingen som ville göra hans filmer, och scenerna som han lagt ner både själ och hjärta i förblev ord på papper. De kanske aldrig skulle få spelas upp på den vita duken. Han suckade. Kanske var det dags att ge upp på drömmen och bara skaffa sig ett annat jobb, ett riktigt jobb. *Kanske* var fel ord. Det var dags, och han visste det själv. Men samtidigt var det något inom honom som inte kunde tillåta honom att kasta bort allt. Man har bara ett liv, så varför ska man spendera det med att göra något man inte älskar. Om man hittar något man tycker om, något man brinner för, så får man inte ge upp. För man har bara ett liv, och det kan ta slut när som helst. Han ville inte bli den där som gav upp, den där misslyckade manusförfattaren som satt dagarna i ända i nåt grått kontor och knappade in siffror i en dator. Han skulle inte ge upp på drömmen, inte idag. Istället kanske det var dags att skriva något nytt, försöka igen.

Snön föll stillsamt runt omkring honom medan Stockholm vaknade. Hans tysta promenad avbröts snart av några få cyklister som sladdade i snömodden, bilar som rullade förbi, någon port som öppnades och stängdes. Trots den ökade aktiviteten med de tidigaste morgonresenärerna så dämpades ljudet av snön och han kunde fortfarande känna lugnet, tystnaden. På sina promenader brukade han välja de mindre gatorna, han brukade svänga där han aldrig förut svängt, och upptäcka nya gränder, nya byggnader, undvika folkmassorna och stadshetsen. Men han hade sina favoritsträckor såklart, där han kände sig helt ensam, helt som sig själv, helt hemma. En av dem var Nybrokajen. Så fort man kom ner till Berzelii Park, som uppförts på gammal träskmark på beställning av Karl XIV Johan och numera blivit en rätt så trivsamt park, var hemligheten att följa kajkanten bort mot Nationalmuseum. På den korta sträckan däremellan kände han alltid en sorts frid. Han kunde inte riktigt sätta fingret på det men han hörde hemma där. Det var sällan andra som gick där, och särskilt ensam var man tidigt på morgonen. Just idag kände han där en alldeles särskild känsla, och han tog in den. Han hörde trafiken avlägsna sig bakom honom och han kände på ett sätt hur han trädde in i det gamla Stockholm. Längs kajkanten låg båtarna på rad efter varandra, Enköping, Waxholm II, Gustaf III.

~

Gustaf III. Han var en sådan där som beslutsamt sköt upp vårt lilla möte. Han stod på sig, och om jag ska vara helt ärlig så är jag lite imponerad. Jag trodde verkligen att han skulle ge vika och låta mig ta

honom redan den 16 mars, på maskeradbalen, när skottet föll. Och tro mig, jag var där och jag hade honom nästan, men han stod på sig och lät mig inte träffa honom förrän några veckor senare. För ni förstår, inte ens en kung kan slippa mig.

~

När han följt Nybrokajen runt stannade han och blickade upp mot Nationalmuseum. Snön träffade honom i ansiktet och förvandlades direkt till vatten. En stockholmsvinter. För kallt för att vara varmt, men för varmt för att vara kallt. Men han var inte besviken. Vädret tilltalade inte många vilket resulterade i att färre människor höll till på Stockholms gator och störde hans tankar. Framför museet på Blasieholmen hade man en vacker vy över Gamla stan. Slottet stod där tvärs över vattnet, mitt emot museet, och till vänster om det sträckte sig en rad av fasader i olika dova toner av gult, brunt och rött ut sig. Det var vackert. Det kändes som en vy ur en film. Hans film. Han tog fram ett block ur sin väska och började anteckna. En film i Stockholm var det han skulle göra, för att visa upp denna stad från en helt egen sida. Från kajer, takåsar och gränder, från sina hörn. Han blundade och log.

Plötsligt hörde han bromsar skrika och ljud närma sig från höger. Han hann inte ens öppna ögonen förrän någon drog honom bakåt och han ramlade ner i den nästintill orörda nysnön på trottoaren. "Är du okej?". Han nickade och tittade upp i ett par bruna, glasögonklädda ögon. Han nickade igen och såg samtidigt ner på gatan framför sig. Bromsspår av en bil som glidit flera meter i snömodden, precis där han stått. Ägaren till de bruna ögonen sträckte fram en hand. "Se upp vart du står, hörnu, du hade kunnat dö". Han tog den utsträckta handen och reste sig. Omskakad borstade han snön från rocken och sa ett snabbt tack till de bruna ögonen, som gav honom en klapp på axeln och fortsatte mot museet. När han såg till att de bruna ögonen försvunnit utom synhåll in genom museets dörrar med hjälp av ett passerkort andades han ut. Bilen som nästan dödat honom hade redan kört vidare men han såg sig omkring ändå och hans blick fastnade vid Skeppholmsbron där han tyckte sig skymta något. Men han hann inte registrera vad det var. Han blinkade och det var försvunnet.

~

Så nära. Så fruktansvärt nära. Jag hatar att misslyckas. Jag rusade fram när bilen närmade sig och hade honom nästan i mina armar när någon drog honom ur mitt grepp. Någon med bruna ögon. Men jag skulle inte ge upp, jag skulle ge mig själv en ny chans.

Jag tittade på honom där han stod, omskakad på trottoaren med snöig rock. Han såg sig omkring och plötsligt vände han huvudet mot Skeppsbron. Mot mig. Men snart var jag försvunnen. Han hade skjutit upp vårt möte. Men så länge skulle det inte behöva dröja.

Jag tittade ner på anteckningsboken som jag höll i ett fast grepp.

~

Han såg sig omkring. Hade han inte haft anteckningsboken i handen precis innan han drogs bakåt? Hur kunde den bara spårlöst försvunnit? Han grävde runt i snön på trottoaren, rörde runt med skon i modden på gatan och kände sig förvirrad. De bruna ögonen skulle väl inte tagit boken? Han ryckte på axlarna och lugnade sig med att han ändå knappt hunnit börja skriva något, och en ny

anteckningsbok var lätt att köpa. Men bokens försvinnande lämnade honom fortfarande illa till mods. Han försökte skaka av sig känslan och fortsatte istället gå längs med vattnet bort mot Kungsträdgården.

Väl framme vid Kungsträdgårdens ände hördes plötsligt hetsiga röster bakom honom. "Vad hände?" utbrast någon, "Han bara föll ihop". "Ring en ambulans!" ropade någon annan. Han vände sig om och såg en man ligga på trottoaren, till synes medvetlös. En yngre kvinna kollade hans puls och andning. Folk började redan hopas runt mannen och det var då han såg något. En bit ifrån folkmassan, på andra sidan gatan, ute vid vattnet. Samma sak som borta vid Skeppsbron. Och han kunde inte beskriva det för det var något som han aldrig sett förut, och känslan var tillbaka. Men snart var den borta.

~

Somliga kan jag inte förklara. Somliga är helt enkelt färdiga. De har inget mer att göra. Det är dags. Ibland går jag på trottoaren och bara får för mig. Pang. Hjärtattack. Det är enkelt. Jag är lite oförutsägbar på det sättet.

Men den här gången var det mer av en varning. Ett liksom, "Hej, här är jag. Tro inte du kan slippa mig" Jag brukar jobba i ensamhet, gömd, diskret. Men nu ville jag synas, jag ville att han skulle veta vad som var ute efter honom. Det var därför jag lät honom se mig. Igen.

~

Snart var ambulansen framme och mannen dödförklarades på platsen. Det var lite obehagligt, samtidigt som det kändes sorgligt. Han hade aldrig sett någon dö förut, och även om han inte kände mannen så kändes det tungt på något vis. Det hade lika gärna kunnat vara han. Tankarna på den gamla mannen på trottoaren skingrades dock snart när han återigen kom att tänka på gestalten vid kajkanten. Samma som vid Skeppsbron. Han kunde inte ens förklara vad han sett, för det var knappt en gestalt. Det var bara en sorts känsla, som materialiserades framför hans ögon och lika fort som den kommit, försvann. Men vad det än var så ville han inte komma nära det. Även om han på ett sätt också ville veta mer. Ambulansen åkte iväg och medan folkmassan skingrades fortsatte han gå, upp emot Gustav Adolfs torg. Där stannade han, torkade av en bänk och satte sig. Han blickade upp mot Sofia Albertinas palats och dess vackra kolossalkolonner prydda av sina detaljerade kapitäl av korintisk ordning. Ovanför taklinjen reste sig en frontespis, med de typiskt gustavianska festongerna på fönsteromfattningarna. Byggnaden var ståtlig och fram tills 1892 hade det funnits ett likadant, som en pendang, Det Gustavianska Operahuset. Historia hade alltid fascinerat honom, och han kände ett särskilt intresse för Gustav III, "Teaterkungen". Vid närmare eftertanke så kändes det på ett sätt lite melankoliskt, Sofia Albertinas Palats. Hur Gustav III anordnat bygget av palatset, tillägnat sin syster, för att efterlikna operahuset, i vilket han sedan mötte skottet som skulle leda till hans död. Nu stod palatset här, som en kopia.

Att skjutas i ett palats, på en maskeradbal, som Gustav III, kändes ändå inte som en lika meningslös död som att falla ihop på en trottoar som mannen bakom honom gjort, det kändes mer majestätiskt. Han kände en rysning i ryggraden, kanske berodde det på kylan, men han var inte övertygad. Tankarna på döden förföljde honom. Hur han själv nästan blivit påkörd, sedan den döde mannen, och

nu detta. Han slöt ögonen och försökte skaka av sig känslan men den var närmare nu än någonsin. Plötsligt kändes en närvaro mitt framför ansiktet på honom, och han kunde svurit på att han hörde andetag. Han öppnade ögonen. Ingenting. Men precis bredvid honom, på bänken, låg en anteckningsbok.

~

Det var först när jag såg honom där på bänken där den gamla operan en gång legat som jag såg likheten. De stora ögonen, de avsmalnade kinderna, och de väna ansiktsdragen. Han var så lik Gustav III och hade, precis som honom undansluppit mig. Jag mindes skottet, kungens utrop "Je suis blessé", och hur jag nästan hade honom. Men han slapp undan, för ett litet tag.

Jag stod nu där igen, på nästan samma plats många år senare och hans kopia rakt i ansiktet. Bredvid honom på bänken placerade jag anteckningsboken. Som en ledtråd, eller en varning.

~

Hur den hade kommit tillbaka var fullständigt oförståeligt. Det var absurt, och ja, det var till och med lite obehagligt. Tanken på att närvaron han känt framför sig var något eller någon, kanske samma mörka gestalt han sett tidigare under dagen, gick inte riktigt längre att undvika. Han kände sig iakttagen medan han plockade upp boken. Han vägde den i sin hand och visst var det den, hans egen anteckningsbok, inköpt på Akademibokhandeln bara några veckor tidigare, innehållande morgonens idéer på en ny film. Han såg sig omkring, såg ingen och öppnade boken. Trots att boken tidigare idag bara bestått av några nedkraftade anteckningar var sidorna nu fyllda med ord och bilder. Som han själv inte skrivit.

De snirkliga bokstäverna som täckte raderna var skrivna i mörkt bläck och bilderna såg ut att vara urklipp från gamla böcker som lagts in mellan sidorna. Att lägga ner boken igen och vända om, springa hem och låsa in sig kändes som det rätta att göra, men han kunde inte. Han hade en känsla av att vem det än var som gett honom boken tillbaka var det ingen man kunde fly ifrån så enkelt. Istället började han läsa.

~

"Godmorgon" hade jag börjat med, för hövlighetens skull. "Du kanske ännu inte listat ut vem jag är, men du märker det nog snarare än önskat. För du kan inte fly, inte så länge till. För jag vinner alltid. Men det är inte så att du förlorar. Ingen förlorar egentligen, även om du tror det. Jag gör min plikt och du med, och allt utspelar sig precis som det är tänkt. Precis som i dina små filmer, där allt sker precis som du planerat det. Den enda skillnaden är att till den här filmen är inte du som skriver manus."

På ett sätt ville jag förklara mig, för jag menar aldrig något illa. Jag gör det som jag ska, men folk är rädda. Ni är för rädda för mig. Jag är inte så hemsk som jag verkar. Men det kunde jag inte skriva, för det förstör mitt syfte. Vissa inser att det är dags att möta mig och välkomnar mig, andra stretar emot. Och inte ens jag kan ju tacka nej till lite dramatik, en liten harmlös jakt.

~

Obehaget byttes nästan ut mot nyfikenhet när han läste det ovanliga meddelandet i boken. Trots att det kändes både hotfullt och definitivt riktat till honom. Den som skrivit detta var inte vem som helst, det kände han. Detta var något utöver det vanliga, och något han inte trott skulle inträffa i hans annars så alldagliga och gråa liv. Bilderna som låg instuckna mellan sidorna föreställde mestadels Gustav III, men det fanns även vad som verkade vara gamla ritningar av Stockholms Slott, signerade Nicodemus Tessin den yngre. Han betraktade de gulnade papprena som var daterade runt sekelskiftet 1600-1700. Vem det än var som lämnat honom detta meddelande så ville han inte fly från dem, utan istället veta mer. Om inte annat så kanske detta kunde bli material till en potentiell film.

Snön började återigen falla från himlen, blötare nu, och den fläckade sidorna i boken och fick bläcket att flyta ut. Han läste snabbare. *“Vi ska mötas, du och jag, och kanske till och med pratas vid en stund, öga mot öga. Jag väntar på Slottsbacken.”* Där tog det slut. Han lät boken sjunka ner i knät och han tittade framåt, upp mot Sofia Albertinas palats, den gula fasaden, kolossalkolonnerna, pilastrarna och balusterdockorna. Inom honom pågick en dragkamp av känslor. Nyfikenhet mot rädsla. Intresse mot obehag. Tanken att; det här var något man bara var med om en gång i livet, slet emot tanken att; man inte borde möta någon som berättar för en att man inte kommer kunna undanfly dem. Vem det här en var så var uppmaningen att *“mötas”* galenskap. Och det visste han. Men vad hade han att förlora? Sin alldeles för lilla lägenhet, sin icke-existerande karriär, sina krossade drömmar, sin ensamhet? Ensamheten var något han faktiskt skulle vilja förlora, och hur gör man det om inte genom att möta någon - vem än nu denna var. Dragkampen var över. Han tog anteckningsboken i handen, reste sig, och satte kurs mot Slottsbacken.

~

Jag hade tid för en omväg och behövde inte stressa. Gamla stan, Staden mellan Broarna, var nästan öde den här tiden på morgonen, sånär som på några obetydliga kontorsarbetare som skyndade till jobbet. Annat var det förr, då var gränderna fulla av liv, och död. Stockholms hjärta. Det hade nästan slutat att slå. Jag drev runt mellan gränderna såsom jag förstått att han brukade göra, utan mål och mening. För att rensa tankarna.

Ju smalare gränderna blev och ju högre husen sträckte sig över mig, desto mörkare blev det. Kullerstenarna, de gula putsade fasaderna och lyktorna som satt utmed väggarna kändes precis som förr, och den enda egentliga skillnaden var människorna. Så länge ingen modern man i cykelhjälm och neongula tights dök upp bakom hörnet kunde jag föreställa mig att det var precis som förr.

~

Han stod ensam på slottsbackens kullerstenar medan de blöta snöflingorna föll omkring honom. Han såg upp mot storkyrkan och obelisk, tomt. Och ner mot vattnet och det upplysta stockholm på andra sidan, tomt. Men hans blick fastnade på Gustav III där nere vid vattnet som stod där, klädd i Arméns flottans uniform med sin högra hand utsträckt och blicken fäst i fjärran, på sin piedestal av älvdalsporfyr. Han gick närmare och iakttog olivkvisten, symbolen för fred, som satt gjuten i kungens hand. Det var då det slog honom och tankarna blixtrade förbi i huvudet. Nationalmuseum, det var

Gustav III:s död som blev startskottet till detta första offentliga konstmuseum i Europa. Sofia Albertina, Gustav III:s syster, hennes palats, pendang till operan där Gustav III sköts. Bilderna i anteckningsboken föreställande Gustav III, meddelandet om Slottsbacken där man kunde se.. Han vände sig om. Obelisken tornade upp sig på Slottsbackens höjd, uppförd av Gustav III som ett tack till stadens borgerskap och magistrat och nu, Gustav III själv, som staty, här framför honom. Han visste att Gustav III var död, sedan länge, men kunde det varit han som lämnat meddelandet i boken. Var det Gustav III som förföljde honom?

Han tittade återigen upp emot statyn och fastnade med blicken på kungens smala ansikte, den markerade näsan och de stora ögonen. Det var då det slog honom. De var rätt lika, Gustav och han. Han var ingen krigare, inte politisk och framförallt inte en 1700-talskung, men det fanns något annat. Kanske var det intresset för kultur eller bara ansiktsdragen. *“Ser du inte någon mer likhet?”* sa plötsligt en isande röst precis bakom honom. Han ryckte till, vände sig snabbt, och stod genast mitt emot den mörka gestalten. *“Ser du inget mer?”* upprepade rösten. Gestalten närmade sig bestämt och snart började han känna sig uppslukad av dess mörker. Minnen flimrade förbi hans ögon och han kände hur han började falla bakåt, nedåt. *“Du kan inte undanfly mig”* fortsatte rösten. *“Du kan försöka, precis som honom. Men du kommer också, precis som honom, att misslyckas.”*

Det ljusnade och plötsligt svävade han ovanför en folksamling, musik spelades, kvinnor och män var klädda i masker, folk dansade. Han fick syn på en man med trekantig hatt, mask och mantel som gick mellan de dansande paren, och som plötsligt omringades av en grupp män i svarta kappor och vita masker. PANG. Någon sköt. Panik utbröt medan männen skingrades och försvann, Gustav III jämrade sig och fördes snabbt till ett rum bakom kulisserna. Mörkret var tillbaka.

Det ljusnade igen, och en ny scen spelades upp nedanför honom. Men denna gång var det inte Gustav III han såg, utan sig själv. Han kunde betrakta sig själv där han stod på gatan, med slutna ögon och anteckningsbok i handen. Han såg bilen komma, hörde bromsarna skrika och såg mannen med de bruna ögonen dra tag i hans arm och få honom av vägen. Mörkret var tillbaka.

Han behövde ta sig ut. Det slog honom nu, att det inte var Gustav III som förföljde honom, det var, hur dumt det än lät, döden. Och han ville inte dö än, inte idag, inte nu. Han famlade i mörkret och plötsligt kände han de blöta kullerstenarna vid hans fingerspetsar, han drog sig bakåt och plötsligt satt han på den kalla marken. Mörkret var borta, men han visste att det snart skulle komma igen. Han sprang.

~

Han flydde, igen. Jag förstod inte varför. Hans liv var färdigt och det var dags, så varför fly? Vissa säger “bättre fly än illa fäktas” men när det kommer till mig så ska man varken fly, eller illa fäktas. Man får bara ge sig. Det sparar en själv lidande, och det sparar mig en massa jobb. Jag gör bara det jag ska, och det är inte mitt fel att ni måste möta mig. Jag har ett jobb, precis som ni, så låt mig bara uträtta det.

~

Han sprang upp för kullerstenarna längs slottsbacken och slottets södra fasad tornade upp sig till höger om honom. Nationens sida. De korintiska kolossalkolonnerna sträckte sig magnifikt om porten, och pryddes var och en av Bellettes trofégrupper. Han halkade i snön precis framför lyktorna vid porten. De kastade ett värmande sken över honom, och hade han inte varit förföljd kanske han kunnat uppskatta känslan det varma ljuset gav till den annars kalla och slaskiga slottsbacken. Adelcrantz, Linné, Dahlberg, Stiernhielm, Spegel, Tessin, von Dalin och von Ascheberg betraktade honom alla från sina nischer där uppe på fasaden. Uppradade, med ett spröjsat fönster emellan var och en. Han kunde inte låta bli att tänka om alla dessa män sprungit från döden precis som honom. Om de varit lika rädda.

Han rundade hörnet runt den kortaste flygeln, endast 11 meter lång, som behövt ge plats åt storkyrkan, och därmed gjort slottet assymetriskt. Lejonen i betong stod som snötäckta vakter framför fasaden på slottets västra sida. Han fortsatte springa upp över den yttre borggården, in mot byggställningarna som täckte en större del av väggen. Kanonerna som stod uppradade passerade han snabbt och han hann undra vart slottets vakter höll till. Varför var de inte här? Framme vid slottets vägg vände han sig hastigt om, hade han hunnit undan? Han kände sig inte säker här, han var tvungen att gömma sig. Men hur gömmer man sig för något som inte är mänskligt? Han skyndade till änden av byggställningen där stegarna började, blickade upp mot virrvarret av stegar, metallställningar och byggplast och började klättra.

~

Jag kände för att skratta. Och gråta. Samtidigt. Varför sprang han? Förstod han ingenting? Jag satt lugnt på storkyrkans tak och skyttade honom igenom tyget som täckte byggställningen. Han klättrade upp för stegarna mot slottets tak och kastade hela tiden blickar bakåt. Som om jag skulle springa efter? Vad trodde han egentligen om mig?

Folk som är rädda och som inte vill möta mig är alltid de jobbigaste. De som stretar emot och som ger mig dåligt samvete. De unga som möter mig på slagfält, de som möter mig när de svälter, de jag möter när de är barn. Det är inte jag som bestämmer att jag ska möta dem, men jag måste ändå.

~

Uppe på taket hade han uppsikt över den inre borggården, och nära kanten såg man långt. Stockholm. Stressen, rädslan och känslan av förföljelse rann av honom. Han var på Stockholm Slotts tak. Balusterdockorna stod uppradade längs med hela ytterkanten och koppartaket var halt och blött under hans fötter. Snön hade slutat falla nu och Stockholm låg lugnt utsträckt åt alla håll han tittade. Han kunde inte låta bli att fascineras över att han var här, att han stod här och kunde se allt detta. En ny känsla letade sig in i hans tankar, och plötsligt anlände något annat - solen. Solen som ingen sett på månader var nu här och de varma strålarna smekte hans ansikte. Vattnet glittrade till och Stockholms annars så dova fasader lystes nu upp och visade sina röda, gula och orangea toner. Han log.

För första gången på länge kände han sig lycklig. Hur kunde man förändras så mycket på bara någon timma? Den man som suttit hemma imorse och tänkt över hela sin karriär, känt att livet var för kort för att slösa bort och beslutat sig för att ge filmskapandet en ny chans kändes som någon annan än

den han var nu. Den man som nu stod här på slottets tak, blickade ut över Stockholm och kunde, hur sjukt det än verkade, säga att han undslupit döden - två gånger. Han gick fram mot kanten som vette mot slottets östra sida, och vattnet. Han ställde sig precis vid balustraden och kände den kalla stenen under sina handflator. Såg flyglarna, varav den ena innehöll Gustav III:s antikmuseum, betraktade statyerna nere i trädgården. Han blickade ut över staden en sista gång och slöt sedan ögonen, innan han föll.

~

Någon tog emot honom, och det var jag. Han föll rakt ner i min famn och vad som hände sen tänker jag inte berätta, för det vore så otroligt trist. Jag skulle kunna berätta såklart, men det skulle förstöra hela spänningen. Allt jag kan säga är att det inte blev något mer filmmanus skrivet av honom, han hittade aldrig kärleken och han slapp aldrig ensamheten. Men han levde precis det liv det var meningen att han skulle göra, och han fick sig sitt äventyr nu på slutet. Därefter var han klar.

Men det är inte jag.

~~~

Agda Wiklund
Viktor Rydberg Gymnasium Jarlaplan
Lärare: Mats Ingemarsson

Mail: agdawiklund@gmail.com